

ALEKSANDER GAMBS

NAJKRÓTSZĄ DROGĄ

Przewodnik

dla uczących się języka angielskiego



Wyd. : Polski Czerwony Krzyż,
Londyn, 1945.

Polski Czerwony Krzyż w swej pracy dla Żołnierza i nieustannej trosce o zaspokojenie Jego potrzeb, korzysta nietylko z własnych środków, lecz także z pomocy przyjaciół. Pomoc ta wyraża się licznymi darami; różne to są dary - od datków, ofiar z ubrań, instrumentów, książek itp., do ofiar pracy i czasu licznych wolontariuszy, - płyną dary do P.C.K., który jest stacją, przekazującą owe dary dalej, do właściwych rąk: do Oddziałów wojskowych, Szpitali, Domów Wypoczynkowych itp.

Dary bywają nieraz bardzo niecodzienne. Takim niezwykłym darem jest ofiarowane przez p.Gambsa prawo przedruku i wydania Jego podręcznika do nauki języka angielskiego.

Charakterystykę podręcznika zamieścił Autor we własnym wstępie; Polski Czerwony Krzyż poprzestaje niniejszym na przekazaniu tego daru do rąk tych wszystkich, którzy będą zeń korzystać oraz wyraża na tym miejscu serdeczne podziękowanie p.Gambsowi.

Polski Czerwony Krzyż
w Londynie

Nie zaczynam od przedmowy, gdyż jestem przekonany, że niktby jej nie przeczytał, a tych kilka słów wstępnych tworzą - według mniemania mego - istotną już część nauki języka.

Pragnę podkreślić, że nie roszczę sobie prawa do lepszej znajomości języka, niż rodowity Anglik, ani też nie zamierzam napisać t. zw. podręcznika gramatyki.

Moim zamierzeniem jest jedynie ochęć dopomożenia wszystkim Polakom uczącym się angielskiego, do pokonania trudności i poznania właściwości tego języka, aby w ten sposób ułatwić im możliwie poprawne i płynne mówienie bez popełniania poważnych błędów.

Dużo więcej, niż znajomość wielkiej ilości słów, znaczy - przy nauce każdego języka - jego analiza, logiczna konstrukcja zdań i porównywanie go z własnym, a jeśli to możliwe z paroma obcymi językami.

Taką właśnie analizę oraz praktyczne porównanie z językiem polskim, francuskim i niemieckim pragnę dać moim polskim czytaczom.

Praca ta oparta jest na mojej znajomości języków obcych oraz na długoletnim doświadczeniu, którym pragnę się podzielić z innymi.

Pozostawiam czytelnikom wyszukiwanie słówek i ich znaczeń w różnych książkach, gramatykach i słownikach, sam ograniczam się jedynie do używania niewielkiej ilości najpotrzebniejszych słów, nieodzownych do jasnego wyrażenia myśli i uprzywilejowania objaśnień.

Nie należy zatem niniejszej książki uważać za gramatykę; jest to jedynie rodzaj "przewodnika" po języku angielskim.

x
x x

Chcę przyczynić się do powodzenia akcji pomocy dla rannych żołnierzy polskich, przebywających w szpitalach brytyjskich, o której dowiedziałem się z apelu zamieszczonego w "Dzienniku Polskim", proszę o przyjęcie mego skromnego daru w postaci tej książeczki.

Być może ułatwi ona Panu naukę języka angielskiego i skróci zarazem wlokące się długie godziny Pańskiej rekonwalescencji.

Życzę Panu szybkiego powrotu do zdrowia i szczęśliwego powrotu do kraju rodzinnego.

/-/ Aleksander Gambs

CZASOWNIKI

Podobnie jak w każdym innym języku, czasowniki stanowią podstawę każdego zdania, dlatego też musimy im poświęcić najwięcej uwagi.

Wszystkie czasowniki dzielą się na GŁÓWNE I POSILKOWE.

Język angielski posiada stosunkowo niewielką ilość czasowników posilkowych. Radzę moim polskim przyjaciółom zapamiętać je sobie jako odrębną grupę i nauczyć się ich jak najstaranniej.

		Po fran- <u>cusku</u> avoir etre	Po nie- <u>miecku</u> haben sein
1. /to/ HAVE	- mieć,		
2. /to/ BE	- być,		
3. a/ shall	jeśli po nich następuje for- ma bezokolicz- na to wyrażają- ca czas przysz- ły	Conditionel /donnerais, écrirais/	wuerde
4. a/ should	- bym, byśmy		
b/ would	- by, byś, byście jeśli po nich następuje forma bezokoliczna to wyrażają tryb warunkowy.		
5. can /mogę/ etc.	tylko czas teraźniejszy	peus, puis	kann gegenwart
6. could - mogłem /etc/	cz.przeszły	pus, pouvais	konnte
i mógłbym	" tr.warunkowy	pourrais	koennte
7. must - muszę /etc/	tylko tryb teraźniejszy	dois	muss
8. may - /czy/wolno /w pytaniach "może"/patrz.str. /		puis-je demans de permission	darf ich?
9. might - może mógłbym /etc/ /w pytaniach: could I possibly?/		pourrais peut etre	koeente vielleicht
10. ought to - musiałbym /etc/		devrais	muesste
11. do, does, did - nazwiemy go	"pod-posilkowy".		

I.

Ogólne zasady dotyczące tych czasowników posiłkowych są następujące:

Z wyjątkiem **MIEĆ** i **BYĆ** po pozostałych ośmiu czasownikach musi następować w nieodmiennej formie /którą będę nazywał formą bezokoliczną^x/ czasownik główny.

II.

Przeczenie musi zajmować **t r z e c i e** miejsce w zwykłym porządku zdania. Kolejność jest więc następująca: 1/ podmiot, 2/ czasownik posiłkowy, 3/ przeczenie itd.

III.

W pytaniach następuje przestawienie kolejności podmiotu i czasownika posiłkowego. Czasownik stawiamy na pierwszym miejscu a podmiot na drugim.

Przeczenie zawsze pozostaje na trzecim miejscu

Przykłady:

I shall go	Shall I go ?	I shall not go ?	Shall I not go ?
/ja pójdę/	/czy ja pójdę/	/ja nie pójdę/	/czy ja nie pójdę/

I can go	Can I go ?	I can not go	Can I not go ?
/ja mogę iść/	/czy ja mogę iść/	/ja nie mogę iść/	/czy ja nie mogę iść/

Powyższe przykłady odnoszą się do wszystkich czasowników posiłkowych, jak również do wszystkich form czasownikowych utworzonych przy pomocy czasowników posiłkowych.

Po czasowniku **MIEĆ** następuje zawsze imiesłów czasu przeszłego.

Po czasowniku **BYĆ** następuje zawsze:

- a/ w formie czynnej-imiesłów cz.teraźniejszego /końc.ing./
- b/ w formie biernej-imiesłów czasu przeszłego.

^x forma bezokoliczna jest to właściwie bezokolicznik bez słowa **t o**, np. bezokolicznik jest: **to have**, forma bezokoliczna: **have**.

Przykłady: -

I have gone	Have I gone	I have not gone	Have I not
/ja posze-	/czy ja po-	/ja nie posze-	gone ?
dłem/	szedłem/	dłem/	/czy ja nie
			poszedłem/

I had gone	Had I gone?	I had not gone	Had I not
/ja po-	/czy ja po-	/ja nie posze-	gone ?
szedłem	szedłem by-	dłem/	/czy ja nie
byłem/	łem/		poszedłem
			byłem/

a/ forma czynna:

I am going	Am I going?	I am not going	A I not
/ja idę/	/czy ja	/ja nie idę/	going ?
	idę/		/czy ja
			nie idę/

/dosłownie: ja jestem idący.

b/ forma bierna:

The letter is written	/list jest napisany/
Is the letter written ?	/czy list jest napisany/
The letter is not written	/list nie jest napisany/
Is the letter not written?	/czy list nie jest "
The letter was written	/list był napisany/
Was the letter written?	/czy list był napisany/
The letter was not written?	/list nie był napisany/
Was the letter not written?	/czy list nie był "
The letter has been written	dtto
The letter has not been written	dtto
Has the letter been written?	dtto
Has the letter not been written?	dtto
The letter had been wroten/etc/	
The letter will be wrien/etc/	/list będzie napisany/
The lttter would be written "	/list byłby napisany/

Jak czytelnik później zauważy zasady dotyczące pytania /przestawienie kolejności podmiotu i czasownika posiłkowego, bez względu na formę czasownika głównego i przeczenia, przeczenie stale na trzecim miejscu/ obowiązują zawsze i w każdym wypadku.

Sposób tworzenia zdań pytających za pomocą przestawienia kolejności podmiotu i czasownika, odnosi się jedynie do wyżej wymienionych jedenastu czasowników posiłkowych. Nie da się tej reguły zastosować nigdy do żadnego innego czasownika, czy formy czasownikowej, jeśli nie

są związane z któryś z tych posiłkowych.

Przykłady:

I write - ja piszę,

he, she, it writes - on, ona, ono pisze /czasownik w
III-ej osobie liczby pojedynczej
dostaje zawsze literę s na końcu/.

We, Your, They write - my, wy, oni piszą

I, he, she, it: we, your, they wrote - ja etc. napisałem.

W tym wypadku przedstawienie rzeczownika i
czasownika jest absolutnie niemożliwe, forma Write I ?
czy Wrote ? nie istnieje.

Co do przeczenia, to chociaż pozostaje ono
zawsze na trzecim miejscu - jak to poniżej będzie pokaza-
ne - to jednak nie można mówić: I write not, czy I wrote
not.

W związku z tym radziłbym czytelnikom zapamię-
tać sobie następującą praktyczną, chociaż nie czysto
gramatyczną zasadę:

Gdy stawiamy pytanie, z przeczeniem czy bez,
po polsku musi się ono zaczynać od "czy". Otóż moją radą
praktyczną jest mechaniczne zastąpienie słowa "czy" przez
słowo "do" /do III-ej osoby liczby pojedynczej "does"/
w czasie teraźniejszym, a przez "did" w czasie przeszłym.

Przykłady:

Czy Pan wie	- Do you know ?
czy on wie ?	- Does he know ?
czy Pan nie wie ?	- Do you not know ?
czy Pan nie wiedział?	- Did you not know ?

Jak to wyraźnie widać, porządek słów jest
identyczny jak po polsku. Trzymając się dalej tej zasa-
dy, jeśli przedstawimy kolejność dwóch pierwszych wyrazów,
możemy łatwo zbudować proste zdanie przeczące, nie będące
pytaniem.

Przykłady: you do not know - ty nie wiesz,
he does not know - on nie wie,
I, he, she, it, we, you, they did not know - ja/etc/
nie wiedziałem.

Widzimy, że przeczenie "not" jest zawsze
na trzecim miejscu.

Pokazawszy w ten sposób właściwą rolę czasownika posiłkowego "do" w zdaniach pytających i przeczących, nie wiążących się z żadnym z czasowników posiłkowych wyliczonych na str. 2. pragnę jeszcze dodać dwie bardzo ważne uwagi.

- I. czasownik główny następujący po do, does, did, wyrażony jest zawsze w formie bezokolicznej.
- II. Pomiędzy dziesięcioma czasownikami posiłkowymi jest jeden wyjątek, kiedy to zwykły czasownik posiłkowy bywa używany w sposób równie poprawny z czasownikiem pod-posiłkowym "do" jak i bez niego. Wyjątkiem tym jest czasownik posiłkowy have - mieć.

Można powiedzieć: albo - I do not have. Do I have ?
Does he have ?
I did not have, Did I have?
Did I not have ?

albo - I have not. Have I ?
Has he ? Have I not ?
Has he not ? I had not.
Had I ? Had I not ?

UWAGA: Żaden czasownik posiłkowy, czy to w zdaniu przeczącym, czy pytającym nie będzie nigdy i w żadnej formie poprzedzany przez pod-posiłkowy czasownik "DO".

Nie włączwszy czasownika posiłkowego "DO" do grupy dziesięciu czasowników posiłkowych, traktując go oddzielnie pod nazwą czasownika "pod-posiłkowego" i poświęcając mu specjalną uwagę, pragnę uwypuklić fakt, że prawidłowe używanie tego czasownika stanowi "A.B.C." języka angielskiego. Kto jego znaczenia i sposobu używania nie zrozumie należycie, nie może mówić poprawnie po angielsku.

Tym, którzy znają język francuski, radzę przeprowadzić paralelę między "DO" a "Est-ce-que" w pytaniach.

Do I not know ? - Est-ce-que je ne sais pas ? -
Czy ja nie wiem ?

Do I know ? - Est-ce-que je sais ? - czy ja wiem ?
Przypominam przedstawienie kolejności dwóch

pierwszych wyrazów dla wyrażenia przeczenia, pamiętając, że samo przeczenie /not/ stoi zawsze na trzecim miejscu.

UZUPEŁNIAJĄCA ANALIZA CZASOWNIKÓW POSILKOWYCH

1. Have - mieć - avoir - haben.

Poza swoim znaczeniem wyrażającym posiadanie czegoś, "have" używane jest jako czasownik posiłkowy, a to w następujących wypadkach:

- A. gdy chcemy wyrazić dokonanie się jakiejś czynności, a więc w czasie przeszłym /perfect/ i zaprzeszłym /pluperfect/:

I have written - ja napisałem
j'ai écrit,
Ich habe geschrieben

I had written - ja napisałem był
j'avais écrit
Ich hatte geschrieben.

- B. gdy chcemy wyrazić pewną czynność warunkową w bardzo odległej przeszłości:

I should have given - ja dałbym był /wczoraj czy
kiedyś/
j'aurais donné
Ich wuerde gegeben haben.

I could have given - Ja mógłbym był dać
j'aurais pu donner
Ich koennte gegeben haben.

I may have given - ja może dałem^{x/}
j'air pu donner
Ich mag gegeben haben.

I must have given - ja napewno dałem^{x/}
j'ai du donner
Ich muss gegeben haben.

x/ "must" "may" są czasownikami, ale na język polski nie można dokładnie przetłumaczyć inaczej jak przez "napewno" i "może".

I am said to have been there - Mówią że ja byłem tam.

I am said to have been there. - Mówią że ja
byłem tam
On dit que je fus /ou j'ai été/
Man sagt dass ich dort war /oder gewesen bin/.

- C. W specjalnej formie czasownikowej TO HAVE TO,
która zastępuje bezokolicznik dla czasownika MUST
- musi, używanej tylko w czasie teraźniejszej.

I, he, she, it, we, you, they must
I have to read - mam czytać
j'ai a lire
Ich habe zu lassen.

/Jest to nieco słabsze wyrażenie konieczności zro-
bienia czegoś niż must - muszę/.

W czasie przyszłym i przeszłym nie ma jednak
innej możliwości wyrażenia czasownika musieć /devoir,
müssen/ jak tylko przez TO HAVE TO.

I had to write - Ja musiałem pisać
je devais écrire
I have had to write- ja musiałem być pisać
j'ai du écrire
I shall have to write- ja będę musiał pisać
je devrai écrire
Ich werde schreiben müssen
I should have to write- ja musiałbym pisać
je devrais écrite
Ich muesste schreiben.

Ta ostatnia forma "I should have to" jest
zazwyczaj zastępowana przez "I ought to".

2.BE - BYĆ - Etre - Sein.

- A. Czasownik BYĆ, poza swoim znaczeniem wyrażającym
istnienie czegoś czy kogoś, używany jest także jako
czasownik posiłkowy, i to we wszystkich swoich for-
mach.

Po czasowniku posiłkowym b y ć stawiamy:
imiesłów czasu teraźniejszego /końcówka "ing"/
co ma miejsce w formie czynnej, wyrażającej
trwanie lub powtarzanie się danej czynności np.:
I am reading the whole day - ja czytałem cały
dzień

I am going there every day - ja chodzę tam co-
dziennie

I shall be working the whole day - ja będę praco-
wał cały dzień.

I was /or I have been/ working the whole day -
ja pracowałem cały dzień.

albo: Imiesłów czasu przeszłego /w czasownikach prawi-
słowych końcówka ed /gdy wyrażamy formę bier-
ną.

UWAGA: Powyższe przykłady będą zupełnie dokład-
nie zrozumiane po nauczaniu się wszystkich
form czasownikowych.

This letter is written - ten list jest napisany
Cette lettre est écrite
Dieser Brief ist
geschrieben

This letter was /or has been/ written - ten list
był napisany
Cette lettre fut écrite
/ou a été écrite/
Dieser Brief war
geschrieben oder
ist geschrieben worden/.

- B. Specjalny sposób używania czasownika b y ć, który
radzę czytelnikom dobrze zapamiętać, ilustrują powyż-
sze przykłady:

What am I to do ? - Co /mam/ robić ? - Que faire ?
Was soll ich tun ?

This letter is to be written - trzeba żeby ten list
był napisany
Cette lettre est á
écrite
Dieser Brief ist zu
schreiben.

It is to be said - trzeba powiedzieć - il est á dire
es ist zu sagen.

Najczęściej wyrażanym sposobem wyrażania, w for-

mie biernej, czynności jeszcze nie skończonej lub powtarzającej się - uwidaczniają następujące przykłady:

I am often being asked - ja jestem często pytany
Je suis souvent demandé
Ich werde oft gefragt.

Your application is being considered -
Prośba Pana jest rozważana /Podanie Pana jest rozważane/

Votre demande est /encore/ sous consideration
Ihre Dittschrift wird /noch/ ueberlegt.

3. SHALL /dla pierwszej osoby liczby pojedynczej i mnogiej/

i WILL /dla wszystkich pozostałych osób/ nie mają same w sobie żadnego istotnego znaczenia.

Używa się ich tylko do wyrażenia czasu przyszłego, który powstaje przez użycie jednego z tych czasowników z formą bezokoliczną czasownika głównego:

np. I shall be - Ja będę
Je serai
Ich werde sein

I shall go - Ja pójdę
j'irai
Ich werde gehen

He will go - On pójdzie

He will be going - On będzie chodzić.

Shall - użyte nie tylko dla pierwszej osoby liczby pojedynczej i mnogiej wyraża rozkaz.
/W tym zresztą zastosowaniu jest najczęściej używane/.

You shall do it - Ty masz to zrobić, co odpowiada niemieckiemu: Si sollen es tun,
lub w formie pytającej: Shall you do it? - Czy masz to zrobić?

Dalsze, bardzo subtelne różnice między SHALL i WILL zrozumieją uczący się angielskiego, w końcowym stadium nauki, polegającym już tylko na "WYGLĄDZANIU" języka. Przed osiągnięciem tego poziomu nie ma potrzeby zajmowania się tym więcej.

4. SHOULD - bym, byśmy /dla pierwszej osoby liczby pojedynczej/
i WOULD - by, byś, byście /dla wszystkich pozostałych osób/

użyte wraz z formą bezokoliczną czasownika głównego lub posilkowego wyrażają tryb warunkowy.

Podobnie jak w języku francuskim i niemieckim, tak i w języku angielskim istnieje tryb warunkowy czasu teraźniejszego i przeszłego.

I should go - Ja poszedłbym /teraz, dziś, jutro/
I should have gone - Ja poszedłbym był /wczoraj/.

Odpowiednik drugiego znaczenia "should" /tak jak i w wyżej podanym przypadku użycia "shall"/ znajdziemy w niemieckim "sollte"

you should ask me /to day/ - wy powinniście mnie zapytać /dziś/

Sie sollten mich fragen.

you should have asked me - wy powinniście byli mnie zapytać /wczoraj/

Sie sollten mich gefragt haben, oder - Sie haetten mich fragen soelen.

Yous devriez me demander
ou Yous auriez du me demander.

Should więc w tym znaczeniu odpowiada polskiemu "powinien byłbym, byłby".

UWAGA: w powyższym wypadku nie używa się w ogóle "would" lecz dla wszystkich osób zawsze "should".

Trzecie znaczenie "should" jest - "w razie gdyby" albo "gdyby" dla wszystkich osób.

Przykład:

Gdyby on tam był proszę powiedzieć mi że....

Dans le cas où il serait là dites lui que.....

Im Falle dass er da sei, oder sollte er da sein, sagen Sie ihm dass.....

5. i 6. CAN i COULD - można omówić razem, gdyż są to tylko różne formy tego samego czasownika./Nie ma bezokolicznika "to can"/.

CAN - mogę. I can - ja mogę,
you can - ty możesz,

he can - on może, etc. /w trzeciej osobie nie
ma litery a na końcu/.

Nie posiada innych czasów poza teraźniejszym.

COULD - /po którym następuje forma bezokoliczna
czasownika głównego albo posiłkowego/,

oznacza :

A. - mogłem, mógł, mogła, mogło, mogliśmy, mogliście,
mogli /czas przeszły/

Je pus - Ich konnte.

B. - mógłbym, etc. /tryb warunkowy czasu teraźniejszego/
I could give - je pourrais donner - Ich koennte
geben,

mógłbym był, etc. /tryb warunkowy czasu przeszłego/.

I could have given - Ja mógłbym był dać

J'aurais pu donner

Ich koennte gegeben haben, oder

Ich konnte gegeben haben, oder

Ich habe gegen koennen, oder

Ich hätte geben koennen.

Czasownik ten nie posiada bezokolicznika i imiesłowów.

Zamiast bezokolicznika używa się zwrotu "TO BE ABLE
TO" który dosłownie znaczy "być w stanie" - pouvoir
- in stande sein.

Ja mogę - może być wyrażone

dwojako: albo - I can

" - I am able to

" - I could

" - I was able to

lub

I have been able to

czy : ja mogłem był...

I had been able to

Ja mógłbym można wyrazić albo - I could czy I could

Ja mógłbym był dwojako: have

albo - I should be able to

I should have been

able to.

7. MUST - musi /nie posiada ani bezokolicznika, ani czasu
przeszłego, ani imiesłowów/

A. I must - ja muszę - je dois - Ich muss.

W trzeciej osobie liczby pojedynczej nie dodaje
się końcówki s.

- B. Zarówno bezokolicznik, jak i czas przeszły prosty i imiesłów czasu przeszłego wyraża się przy pomocy zwrotu "TO HAVE TO" /patrz str. 7./

W ten sposób czas teraźniejszy może być wyrażony dwojako:

Ja muszę - I must - I have to.

We wszystkich innych czasach stosuje się zwrot "TO HAVE TO", do którego odnoszą się wszystkie te same reguły co do czasownika have.

- C. Jeśli po czasowniku must następuje czasownik posiłkowy have a dalej imiesłów czasu przeszłego czasownika głównego /zresztą pamiętamy, że żadna inna forma czasownikowa nie może stać po have/, to nie może to być inaczej przełożone na język polski jak tylko przez przysłówek "napewno".

Jest to bardzo ważna zasada i należy ją dobrze zapamiętać.

He must have gone - On napewno poszedł,
Il a du aller,
Er muss gegangen sein.

8. MAY - nie ma bezokolicznika, ani czasu przeszłego, ani imiesłówów.

W trzeciej osobie liczby pojedynczej nie dodaje się "s" na końcu.

- A. Jeśli w zdaniu twierdzącym po MAY następuje forma bezokoliczna jakiegoś czasownika,

" np. He may go "

to można to przetłumaczyć jedynie jako - On "może pójść" /"może" również jak "napewno" - przysłówek/.

- B. Jeśli to samo ma miejsce w zdaniu pytającym. May I go ? to należy to tłumaczyć jako -

Czy wolno mi pójść ?

Puis - je aller ?

Darf ich gehen ?

Na pytanie w rodzaju: May I smoke ? "Czy wolno mi palić/,"

czy May I come in ? /Czy wolno mi wejść ?/ - odpowiada się zwykle: Please do, /proszę/. Mais, s'il vous plait. Aber bitte.

9. Might - ma tylko jedną formę i znaczy "może mógłbym" -
Pourrais peut - etre. Koennte vielleicht.

Jak to już było wyjaśnione na str. 6. forma ta, tak samo jak mógł, może być używana w czasie teraźniejszym i przyszłym /teraz albo jutro/ lub przeszłym /rano, wczoraj/, może być używany z czasownikiem posiłkowym, albo bez niego, a więc :

I might give you - Ja może mógłbym dać Pami /dziś
jutro/

I might have given you - Ja może mógłbym był dać Pami
/wczoraj/.

UWAGA: W pytaniach "might" zastępuje się: "could I
/etc./ possibly ?

10. OUGHT TO - musiałbym, prawie zawsze używane zamiast
"I should have to.

Te dwie formy różnią się od siebie właściwie
tylko mocą wyrażenia.

I should have to - nie jest tak mocne, kategoryczne
jak I ought to.

I ought to go /now, to day, to morrow/ - Ja musiałbym
iść /teraz, jutro /

I ought to have gone /yesterday/ - Ja musiałbym był
iść /wczoraj/

Mam nadzieję, że po zanalizowaniu grupy dziesięciu
czasowników posiłkowych wraz z pod-posiłkowym czasow-
nikiem "do, does, did" i po zwróceniu specjalnej uwag-
i na ten ostatni, mogę przejść do swobodnego objaśnie-
nia wszystkich form czasowników głównych.

W związku z tym radziłbym czytelnikom zapoz-
nać się jak najsumienniejsz z zamieszczoną poniżej ta-
blicą, zawartymi w niej przykładami i uwagami.

Tryb warunkowy potraktowałem oddzielnie, pod-
kreślając w ten sposób jego wagę. Moim zdaniem ma on
nie mniejsze znaczenie niż prawidłowe zastosowanie
"do, does, did" i na równi z nim stanowi A.B.C. języ-
ka angielskiego.

UWAGA: Żadne zdanie pytające nie może być utworzone
bez umieszczenia jednego z 11-tu czasowników
posiłkowych przed rzeczownikiem.

Zanim jednak przejdę do tablicowego przedsta-
wienia wszystkich istniejących form czasownikowych,
pragnę, jeszcze wyjaśnić jak się tworzy imiesłów cza-

su przeszłego i teraźniejszego.

Imiesłów czasu teraźniejszego /Present Participle/ tworzymy przez dodanie końcówki "ing" do czasownika wyrażonego w formie bezokolicznej.

Ask	- asking,
be	- being,
go	- going.

W czasownikach zakończonych na literę "e", jak receive, live etc., odrzucamy tę literę przed dodaniem końcówki "ing".

receive	- receiving,
live	- living,
have	- having.

W czasownikach kończących się na litery l, p, r, t dublujemy te litery :

expel	- expelling,
refer	- referring,
hop	- hopping,
hit	- hitting.

Imiesłów czasu teraźniejszego raz utworzony nie zmienia się nigdy i w żadnym wypadku.

Imiesłów czasu przeszłego czasowników prawidłowych tworzymy przez dodanie, do formy bezokolicznej danego czasownika, końcówki :

a/ "ed" - gdy czasownik kończy się na spółgłoskę lub literę "y"

try, tried, occupy, occupied,

litera "y" zmienia się w "i" gdy następuje po niej "ed",

b/ "d" - gdy czasownik kończy się na literę "e"

ask	- <u>asked</u> ,
receive	- <u>received</u> ,
live	- <u>lived</u>

W czasownikach kończących się na litery l, p, r, t, dubluje się te litery :

expel	- <u>expelled</u> ,
hop	- <u>hopped</u> .

Zasady tworzenia imiesłów czasu przeszłego odnoszą się również do tworzenia czasu przeszłego prostego czasowników prawidłowych.

Imiesłówów czasu przeszłego czasowników nieprawidłowych trzeba się nauczyć na pamięć, gdyż nie podlegają one żadnej regule.

Tablica wszystkich istniejących form
czasownikowych.

Bezokolicznik /Infinitive/

to write - pisać écrire zu schreiben

z tej formy odrzuciwszy "to" otrzymujemy czas
teraźniejszy.

UWAGA: w trzeciej osobie liczby pojedynczej dodajemy
zawsze literę "s" na końcu.

a więc: I /we, you, they/ write - ja piszę,
he/ she, it/ writes

w formie pytającej: Do I /we, you, they/ write?
/patrz str. - czy ja piszę ?

does he /she, it/ write ? -
czy on pisze ?

w formie pytająco-przeczącej /str. 4-5 /

Do I /we, you, they/ not
write ?

czy ja nie piszę ?

Does he /she, it/ not write ?

UWAGA: przeczenie "not" zawsze na trzecim miejscu :

w formie przeczącej: I /we, you, they/ do not
/nie pytającej/ write - ja nie piszę,
he /she, it/ does not write.

UWAGA: czasownik posiłkowy "do" zawsze na drugim miejscu
po podmiocie.

PRZESZŁY PROSTY^{x/} - SIMPLE PAST TENSE /Passé défini/.

I /he, she, it, we, you, they/ wrote - Ja napisałem
etc.
j'écrivis,
ich schreibe.

x/ czas przeszły prosty jest czasem dokonanym.

UWAGA: nie ma żadnej zmiany w końcówce trzeciej osoby liczby pojedynczej.

forma pytająca: Did I /he, she, we, you, they/
/patrz str. 5. not write ?

czy ja nie napisałem ?

Przeczenie "not" zawsze na trzecim miejscu.

Forma przecząca: I /he, she, it, we, you, they/
DID NOT WRITE

ja nie napisałem

UWAGA: czasownik posiłkowy "did" na drugim miejscu.

CZAS PRZESZŁY DOKONANY /ZŁOŻONY/ - PERFECT - /Parfait/

I /we, you, they/ HAVE WRITTEN - ja napisałem,
he /she, it/ HAS WRITTEN - j'ai écrit,
ich habe geschrieben

UWAGA: Ponieważ czas ten tworzy się przy pomocy posiłkowego czasownika HAVE, przeto do sformułowania pytania czy przeczenia nie jest już potrzebny żaden inny posiłkowy.

Forma pytająca: HAVE I /we, you, they/ written ? -
czy ja napisałem ?

HAS he /she, it/ WRITTEN ?

Forma pytająco-

przecząca: HAVE I /we, you, they/ NOT WRITTEN ? - czy
ja nie napisałem

HAS he /she, it/ NOT WRITTEN ?

UWAGA: Przeczenie "not" zawsze na trzecim miejscu.

Forma przecząca: I /we, you, they/ HAVE NOT WRITTEN - ja
nie napisałem

he /she, it/ HAS NOT WRITTEN.

CZAS ZAPRZESZŁY - PLUPERFECT - /Plusqueparfait/

I /he, she, it, we, you, they/ HAD WRITTEN - ja napisałem
był

j'avais écrit,
ich hatte geschrieben.

Forma pytająca: HAD I /he, she, it, we, you, they/ WRITTEN ?
czy ja napisałem był?

Forma pytająco-
przecząca: HAD I /he, she, it, we, you, they/ NOT WRITTEN ?
czy ja nie napisałem był ?

Forma przeczą-
ca: I /he, she, it, we, you, they/ HAD NOT WRITTEN
ja nie napisałem był.

UWAGA: Przeczenie "not" zawsze na trzecim miejscu.

CZAS PRZYSZLY - SIMPLE FUTURE - /Future simple/

I /we/ shall write - ja będę pisał /albo ja napiszę/
j'écirai
ich werde schreiben
he /she, it, you, they/ - WILL WRITE.

I. UWAGA: ponieważ czas ten tworzy się przy pomocy czasowników posiłkowych SHALL i WILL, przeto do sformułowania pytania czy przeczenia nie jest potrzebny żaden inny posiłkowy.

II. UWAGA: W pytaniach SHALL używa się z "you" a WILL z "we".

Forma pytająca: SHALL I /you/ WRITE ? - czy ja będę pisał ?
WILL he /she, it, we, they/ WRITE ?

Forma pytająco-
przecząca: SHALL I /you/ NOT WRITE ? - czy ja nie będę pisał ?
WILL he /she, it, we, they/ NOT WRITE ?

Forma przeczą-
ca: I /we/ SHALL NOT WRITE - ja nie będę pisał,
he /she, it, you, they/ WILL NOT WRITE.

UWAGA: Przeczenie zawsze na trzecim miejscu.

FUTURE COMPLEX

I /we/ SHALL HAVE WRITTEN - ja będę pisał
j'aurai écrit,
ich werde geschrieben haben.

he /she, it/ WILL HAVE WRITTEN,
you WILL HAVE WRITTEN

Forma pytająca: SHALL I /you/ HAVE WRITTEN ? - czy ja
będę pisał ?

WILL he /she, it/ HAVE WRITTEN ?

WILL we /they/ HAVE WRITTEN ?

Forma pytająco
-przeczącą:

SHALL I /you/ NOT HAVE WRITTEN ? - czy
ja nie będę pisał ?

WILL he /she, it/ NOT HAVE WRITTEN ?

WILL we /they/ NOT HAVE WRITTEN ?

Forma prze-
czającą:

I /we/ SHALL NOT HAVE WRITTEN - ja nie
będę pisał

He /she, it/ WILL NOT HAVE WRITTEN

You /they/ WILL NOT HAVE WRITTEN.

Uwaga: Przeczenie "not" zawsze na trzecim miejscu.

FORMA ZŁOŻONA CZYNNA

Formę tę tworzy się przy pomocy czasownika "be" i imiesłowa czasu teraźniejszego /imiesłowa czynnego/. Jak to już wyjaśniłem na str. 14. Nr 2. formy tej używa się dla wyrażenia czynności jeszcze trwającej lub powtarzającej się. Aby używać poprawnie formy złożonej czynnej, należy umieć dobrze odmianę czasownika TO BE, gdyż przez dodanie imiesłowa czynnego do wszystkich form czasownikowych tego czasownika powstaje właśnie FORMA ZŁOŻONA CZYNNA.

Czas teraźniejszy

Forma twierdząca

I am writing

he, she, it is
writing

we, you, they
are writing

Forma przeczącą

I am not writing

he, she, it is
writing

we, you, they
are not writing

Forma pytająca

Am I writing ?

is he, she, it
writing ?

are, we, you,
they it writing ?

Czas przeszły prosty

<u>Forma twierdząca</u>	<u>Forma przecząca</u>	<u>Forma pytająca</u>
I, he, she, it was writing	I, he, she, it was not writing,	Was I, she, she, it writing ?
we, you, they were writing	we, you, they were not writing	Were we, you, they writing ?

Czas przeszły dokonany

I, we, you, they have been writing,	I, we, you, they have not been writing	Have I, you, they been writing ?
he, she, it, has been writing	he, she, it has not been writing	Has he, she, it been writing ?

Czas zaprzeczony

I, he, she, it had been writing	I, he, she, it had not been writing	Had I, he, she, it been writing ?
we, you, they had been writing	we, you, they had not been writing	Had we, you, they been writing ?

Czas przyszły

I, we shall be writing	I, we shall not be writing,	Shall I, you be writing ?
he, she, it, you, they will be writing	he, she, it, you, they will not be writing	Will he, she, it, we, they be writing ?

FORMA ZŁOŻONA BIERNA

Forma ta składa się z czasownika "be" i imiesłowa biernego /patrz str. 13 - 15 /. Czynność nie pochodzi tu od podmiotu lecz jest na niego nałożona. Gruntowna znajomość konjugacji czasownika "be" jest i tutaj nieodzownie potrzebna, aby móc się posługiwać formą złożoną bierną. Ponieważ wszystkie objaśnienia co do formy twierdzącej, przeczącej i pytającej dane w związku z Formą Złożoną Czynną odnoszą się również i do omawianej formy, wyliczę przeto jedynie wszystkie istniejące czasy i wyjaśnię ich specjalne znaczenie.

CZAS TERAŹNIEJSZY PROSTY /Simple present/

1. I am asked - ja jestem zapytany
je suis demandé
Ich bin gefragt.

The letter is written - list jest napisany.

W ten sam sposób wyrażamy:

- | | |
|----------------------|---|
| I am told - mówią mi | - on me dit
Man sagt mir, |
| I am given - dają mi | - on me donne
Man giebt mir oder es
wird mir gegeben, |
| I am to understand | - dają mi do zrozumienia, |
| I am shown | - pokazują mi
on me montre
Man zeigt mir oder
es wird mir gezeigt. |

UWAGA: I am said - mówią że ja....
on dit que je.....
Man sagt dass ich....

I am said to be here - mówią że ja jestem tutaj,
I am said to have been here - mówią że ja byłem tutaj,
On dit que je suis ici - Man sagt dass ich hier bin
On dit que je fus ici - Man sagt dass ich hier war

SPECJALNA UWAGA:

Należy zapamiętać, że w zdaniach tych po "said" musi następować zawsze pełny bezokolicznik - to znaczy z "TO" - czasownika głównego lub posiłkowego /jeśli ten jest użyty dla wyrażenia czasu przeszłego/.

A teraz kilka potocznych zwrotów:

My father is believed to be in London -
sądzą że mój ojciec jest w Londynie
On croit que mon père est á Londres
Man glaubt dass mein Vater....

He is supposed to have said -
przypuszczają że on powiedział....
Il est supposé d'avoir dit.....
Man vermutet dass er gesagt hat....

The Germans are reported to be near Moscow -
donoszą że Niemcy są blisko Moskwy -
On rapporte que les Allemands sont près
de Moscou -
Es wird gemeldet dass die Deutschen in der
Nahe von Moskau sind.

UWAGA: Gdy rozumiemy dobrze budowę formy biernej w rodzaju np. "I am asked", która może być dosłownie przetłumaczona na inne języki, logiczna budowa wszystkich innych podanych przykładów, chociaż nie tak łatwa do przetłumaczenia, staje się zupełnie jasna.

2. Jeżeli do formy przedstawionej pod 1/ dodamy "being" to otrzymamy drugi rodzaj czasu teraźniejszego formy złożonej biernej, wyrażający czynność jeszcze nie zakończoną lub powtarzającą się /patrz str. 14.b. /

Your application is being considered - prośba Pana jest właśnie rozważana /jest w trakcie rozważania/.

Votre demande est /encore/ sous considération ou est en train d'être considérée.

Ihre Bittschrift wird /noch/ ueberlegt oder untersucht.

My father is often being asked -
mój ojciec jest często pytany.
Mon père est souvent demandé.
Mein Vater wird oft gefragt.

I am being often told - często mi mówią...
On me dit souvent....
Man sagt mir oft.....

CZAS PRZESZŁY PROSTY /Simple Past/

1. I was asked - ja byłem zapytany
je fus demandé
ich wurde gefragt

I was told - powiedzieli mi
on me disait
Es wurde mir gesagt.

Last week the Germans were said to have been near
Moscow.

W zeszłym tygodniu mówiono, że Niemcy byli blisko Moskwy.

La semaine passée on disait que les Allemands avaient été près de Moscou.

Letzte Woche sagte man dass die Deutschen in der Naehoe von Moskau gewesen sind.

2. At the time when your application was being considered new regulations come into force.

Podczas gdy Pana podanie było rozważane, nowe przepisy weszły w życie.

Pendant le temps que votre demande était considérée de nouvelles regulations entrèrent en circulation.

Waerend der Zeit dass Ihre Bittschrift ueberlegt wurde traten neue Verordnungen ein.

CZAS PRZESZŁY DOKONANY /złożony / PERFECT.

I have been asked - ja byłem zapytany
j'ai été demande
Ich bin gefragt worden.

UWAGA: Jak widać oba powyższe czasy : Simple Past i Perfect nie różnią się od siebie w tłumaczeniu polskim. W następnym ustępie będzie wyjaśnione kiedy używa się czas przeszły prosty, a kiedy dokonany.

CZAS ZAPRZESZŁY /Pluperfect/

I had been asked - ja byłem zapytany /dawno temu/
/a long time ago/

j'avais été demandé
Ich war gefragt worden.

UWAGA: Ta forma używana bywa głównie w trybie warunkowym, jak dalej będzie wyjaśnione.

CZAS PRZYSZŁY /Future/

I shall be asked - ja będę pytany
je serai demande
ich werde gefragt werden.

W następnym rozdziale zajmę się każdą z form czasownikowych oddzielnie, kładąc specjalny nacisk na te, które są szczególnie charakterystyczne dla języka angielskiego. Mam nadzieję, że podane przeze mnie przykłady umożliwią czytelnikom gramatyczne budowanie wszelkiego rodzaju potocznych zdań i zwrotów i przez to pomogą do poprawnego mówienia i pisania w języku angielskim.

CZAS TERAŹNIEJSZY

Kiedy używamy czas teraźniejszy prosty, a kiedy czas teraźniejszy złożony?

Czas teraźniejszy prosty stosuje się gdy pewna określona czynność odnosi się do pewnego określonego czasu.

W ogóle czas ten używany jest w taki sposób, jak we wszystkich innych językach i nie jest żadną wyłączną właściwością języka angielskiego.

a więc : What do you do ? - Co Pan robi ?

Que faites vous ?

Was tun Sie ?

I write this letter - ja piszę ten list,
j'écris cette lettre,
ich schreibe diesen Brief.

Czas teraźniejszy złożony jest używany dla wyrażenia czynności, która trwa lub powtarza się i jest właściwy tylko językowi angielskiemu.

What are you doing to-day ? /during the day/

Co Pan robi dzisiaj /w ciągu dnia/ ?

Que faites-Yous pendant la journée ?

Was machen Sie im Laufe des Tages ?

I am writing letters, then I am going for a walk
and I also am visiting some friends.

Ja piszę listy, poczem idę na spacer a także odwiedzam niektórych przyjaciół.

J'écris des letters, puis je vais me promener
ainsi que visiter quelques amis.

Ich schreibe Briefe, danach gehe ich spazieren
und ein Paar Freunde besuchen.

I am working the whole day - ja pracuję cały
dzień,

je travaille toute
la journée.

Ich arbeite den ganzen Tag.

I am going there every day - ja chodzę /a nie idę/ tam
codziennie /każdego dnia/
Je vais la bas chaque jour
Ich gehe dahin jeden Tag.

Forma bierna /Passive form./

Czas teraźniejszy prosty - I am asked - ja jestem za-
pytany

Czas teraźniejszy złożony - I am being asked every day
- ja jestem pytany codzien-
nie /każdego dnia/

UWAGA: Musimy dobrze zrozumieć różnicę między czasem teraź-
niejszym prostym i złożonym i starać się obie te od-
miany logicznie stosować. Muszę jednak przestrzec
moich czytelników, że czas teraźniejszy złożony bywa
w praktyce bardzo często - aczkolwiek niezbyt popraw-
nie używany - choć nie ma ani ciągłości ani powtarza-
nia się czynności.

CZAS PRZESZŁY PROSTY I CZAS PRZESZŁY NIEDOKONANY.

/Past Tense - Passé Défini i Imperfect - Imparfait/

Czas przeszły prosty - używany jest dla wyrażenia czyn-
ności, która miała miejsce w okreś-
lonym czasie i została spełniona.

Czas przyszły niedokonany - wyraża czynność, która miała miej-
sce w przeszłości, przyczym czas
nie musi być określony, sama zaś
czynność nie została spełniona.

Zwracam uwagę, że czas przeszły prosty odpowia-
da tylko francuskiemu passé défini i nie może być nigdy
tłumaczony jako imparfait. Ten ostatni jest to właśnie
wspomniany czas przeszły niedokonany. W języku angielskim
jest to czas złożony /"was" lub "were" plus imiesłów czyn-
ny/.

Przykłady: Whilst I was reading /Imperf./ a letter, he
came in /Passé défini/.

Podczas gdy ja czytałem /czas przesz. niedok./
list, on wszedł /czas przeszły
prosty/.

Pendant que je lisais /imparfait/ une lettre, il
entra /passé défini/.

Während ich einen Brief las, kam er herein.

Bardzo charakterystyczny jest poniższy przykład,
gdzie różnica pomiędzy tymi czasami występuje bardzo wyraź-
nie zarówno w języku polskim jak i angielskim.

When he was going out, I came in.

Kiedy on wychodził, ja wszedłem.

Quand il partait, j'entrai /Quand il était en
train de partir, j'entrai/

Als er sich zum Ausgehen bereit machte, kam ich
herein.

I was working the whole day yesterday - ja pra-
cowałem cały dzień wczoraj.

Je travaillais toute la journée hier.

Gestern arbeitete ich den ganzen Tag.

I was going there every day - ja chodziłem tam
codziennie.

j'allais là bas chaque jour

ich ging jeden Tag dahin.

Forma bierna jak już było omówione na str.19.

Czas przeszły prosty - I was asked - ja byłem
zapytany,

Czas przeszły niedo-

konany: - Whilst this was being done every day -

Podczas gdy to było robione codziennie....

Pendant que cela se faisait chaque jour...

Während dieses jeden Tag getan wurde.....

UWAGA: Jak widzimy czas przeszły niedokonany wyraża czyn-
ność ciągłą lub powtarzającą się. Muszę jednak
ostrzec czytelników, że w praktyce często spot-
kają się z niewłaściwym stosowaniem tego czasu.

CZAS PRZESZŁY DOKONANY /Złożony/-Perfect Tense

Dla tych, którzy znają francuski, niemiecki czy
jakikolwiek inny język posiadający ten czas - nie potrze-
ba żadnych dodatkowych wyjaśnień. Nie należy tej formy
uważać jako właściwej jedynie językowi angielskiemu. Aby

jednak pomóc tym, którzy nie znają żadnych innych języków, lub może je zapomnieli, podam moją własną koncepcję odnośnie tej formy, podkreślając dwa fakty:

1. Czas przeszły dokonany używany jest dla wyrażenia jakiejś określonej czynności wykonanej w przeszłości.
2. Dla wyrażenia spełnienia się danej czynności. Czas ten jednak gdy porównamy go z czasem przeszłym prostym /passé défini/, który także wyraża czynność dokonaną - stosuje się w odniesieniu do czynności wielokrotnych a nie, jak w przeszłym prostym, do jednorazowych.

a więc : I saw him yesterday /czas przeszły prosty/ -
Widziałem go wczoraj.
Je le vis hier.
Ich sah ihn gestern.

I have seen him many times /czas przeszły dokonany/
Widziałem go wiele razy.
Je l'ai vu plusieurs fois.
Ich habe ihn mehrere Mal
gesehen.

I read his letter - przeczytałem jego list
je lus sa lettre,
ich las seinen Brief.

I have read many of his letters - ja przeczyta-
łem wiele jego listów
J'ai lu plusieurs de ses
lettres.
Ich habe viele seiner Briefe
gelesen.

Forma bierna: patrz str. 22.

I have been asked - ja byłem zapytany /wielokrotnie/

CZAS ZAPRZESZLY - Pluperfect Tense.

I had written him a letter at that time -
Ja napisałem był do niego list w owym czasie.
Je lui avais écrit une lettre a ce temps la.
Ich hatte ihm einen Brief damals geschrieben.

At the time when I came to him, he had already
gone to bed.

Gdy ja przyszedłem do niego, on poszedł już był
do łóżka.

Quand je vins chez lui, il s'était déjà couché.

Als ich zu ihm kam war er schon schlafen
gegangen.

Powyższe przykłady wystarczająco wyraźnie uwi-
adaczają, że czas zaprzeszły używany jest dla wyrażenia
czynności spełnionej w odległej przeszłości a jeśli mamy
do czynienia z dwoma lub kilkoma czynnościami przeszłymi,
to stosujemy go dla wyrażenia czynności najwcześniejszej.

Czytelnicy będą mieli sposobność spotkać się z
tym czasem w zdaniach warunkowych, o czym będzie mowa w
oddzielnym ustępie, oraz w pewnych szczególnych wypadkach,
w których czas zaprzeszły będzie zastępował przeszły pro-
sty. Ma to mianowicie miejsce w zdaniach zaczynających
się od czasu przeszłego, co też będzie oddzielnie omówio-
ne.

Forma bierna: I had been asked - ja byłem był zapytany.

J'avais été demandé.

Ich war gefragt worden.

I. CZAS PRZYSZŁY - Future

Czas przyszły prosty - wyraża pewną określoną
czynność, która będzie dokonana w oznaczonym czasie.

To morrow I shall come to you at ten o'clock.

Jutro /ja/ przyjdę do Pana o dziesiątej.

Demain je viendrai chez vous a dix heures.

Morgen werde ich zu Ihnen um zehn Uhr kommen.

Czas przyszły złożony - Jest używany w połą-
czeniu z czasem przyszłym czasownika "to be" i wyraża
ciągłość lub powtarzanie się danej czynności.

I shall be coming to you every day -

Będę przychodził do Pana codziennie.

I shall be working the whole day to morrow -

będę pracował cały dzień jutro.

Forma bierna:

I know that I shall be asked to go there -
Ja wiem, że ja będę proszony aby tam pójść.

II. FUTURE COMPLEXE.

Future complexe tworzy się przy pomocy czasu
przyszłego czasownika "TO HAVE" i imiesłowa czasu przesz-
łego czasownika głównego i jest używany dla wyrażenia czyn-
ności, która ma być spełniona w przyszłości, lecz termin
określony jest tylko w przybliżeniu.

I shall have gone by Saturday - ja pojadę około
soboty.

Je serai parti vers samedi.

Gegen Sonnabend werde ich schon verreist sein.

You will have already read in the papers by now.

Pan to już będzie czytał w gazetach wtedy.

Vous aurez déjà lu dans les journeaux.

Sie werden schon in den Zeitungen gelesen haben.

Nie przypuszczam aby ta forma znalazła odpowied-
nik w języku polskim, ale jestem zdania, że jest to jeden
z tych czasów, właściwych językowi angielskiemu, którym, uczą-
cy się angielskiego, powinni zacząć się posługiwać dopiero
po dojściu do końcowego stadium nauki.

TRYB WARUNKOWY

Jeśli wyłączymy z grupy czasowników posiłkowych
te cztery, które w polskim tłumaczeniu mają charakterys-
tyczne "my, byście" i t.d. na koncu, to otrzymamy cztery
różne możliwości wszystkich istniejących form warunkowych.

1. I should go - ja poszedłbym.

We should go - my poszlibyśmy.

He /she, it, you, they/ would go - on poszedł-
by i t.d.

2. I /he, she, it, we, you, they/ could go - ja mógł-
bym iść.

3. I /he, she, it, we, you, they/ might go - ja może
mógłbym iść.

4. I should have to go /patrz str.13/ | ja ma-
or | siałbym
I ought to go | iść

Jak to już było objaśnione na str. 7. po wszystkich tych czasownikach posiłkowych następuje czasownik główny w formie bezokolicznikowej /w powyższym przykładzie "go"/.

Teraz musimy sprecyzować różnicę pomiędzy trybem warunkowym czasu teraźniejszego i przyszłego a trybem warunkowym czasu przeszłego.

A. Tryb warunkowy czasu teraźniejszego i przyszłego wyraża czynność warunkową mającą miejsce albo w chwili obecnej albo w przyszłości. Formę tę tworzymy biorąc jeden z wymienionych wyżej czterech czasowników i dodając do niego czasownik główny w formie bezokolicznikowej.

a więc :	I should /he would etc./		go, write, read etc.
	I could		
	I might		
	I should have to		
	or		
	I ought to		

B. Tryb warunkowy czasu przeszłego wyraża czynność warunkową mającą miejsce w przeszłości, wszystko jedno jak odległej. Tę formę tworzą również cztery poprzednio wymienione czasowniki posiłkowe lecz po nich następuje musi forma bezokoliczna czasownika "HAVE" a po niej imiesłów czasu przeszłego czasownika głównego.

a więc:	I should /he would/		have gone, written, read etc.
	I could		
	I might		
	I should have to		
	or		
	I ought to		

Jeżeli jakieś zdanie zaczyna się od warunku, to musi po nim nastąpić drugie zdanie również warunkowe. Prawie zawsze zdanie warunkowe zaczyna się od "if" co oznacza : jeślibym, jeśliby etc., po czym następuje czas przeszły prosty czasownika głównego lub posiłkowego /HAD/.

Zwracam uwagę, że ta zasada, w odniesieniu do

czasownika głównego, istnieje również w języku polskim.

Np. Jeżeliby on przyszedł, jeżelibyśmy mówili,
jeżeliby znalazł etc.

A. Tryb warunkowy czasu teraźniejszego i przyszłego
/ "if" oznaczające jeżeliby etc. wraz z czasem
przeszłym prostym danego czasownika/.

If I /he, she, it, we, you, they/ went, wrote,
read etc.
Jeżelibym poszedł, napisał, przeczytał etc.

B. Tryb warunkowy czasu przeszłego / "if" z czasem
przeszłym prostym czasownika posiłkowego "have" tj.
had plus imiesłów czasu przeszłego danego czasow-
nika.

If I /he, she, it, we, you, they/ had gone, written,
read etc.
Jeżelibym był poszedł, napisał, przeczytał etc.

UWAGA: zazwyczaj w takich zdaniach opuszczamy "if" sta-
wiając na jego miejscu HAD, za którym dopiero na-
stępnie podmiot a dalej imiesłów.

Had I gone /read, written etc./

Przyjmując tę zasadę, można sobie zupełnie mecha-
nicznie zapamiętać, że pierwsza część zdania warunkowego
czasu przeszłego nie może się zaczynać inaczej, jak od
słowa "HAD".

Teraz zaobserwujemy rzecz zasadniczą, a mianowi-
cie: zdanie zaczynające się od formy A. musi poprzedzać
zdanie w formie AA z "if" a zaczynające się od B. wyma-
ga po sobie zdania w formie BB z "had" na początku.

I should /could, might, ought to/ go if he went
wrote, etc./

Ja poszedłbym jeżeliby on poszedł etc.

J'irais /je pourrais, peut etre je pourrais
aller /s'il allait./

Ich wuerde, koennte /vielleicht/ muesse gehen
wenn er kaeme.

I should /could, might, ought to/ have gone,
had he gone, written etc.

Ja poszedłbym był, jeżeliby on poszedł był.
Je serais /j'aurais pu/ peut etre /j'aurais du/
aller s'il etait allé etc.

Ich wuere gegangen sein ware er gegangen,
haette er geschrieben
oder

Ich waere gegangen

W języku francuskim: Avais - je éorit,
w języku niemieckim: Haette ich geschirben - odpo-
. wiadają dosłownie angielskiemu
HAD I WRITTEN.

Nie wolno zapominać, że żaden czasownik w cza-
sie przeszłym dokonanym nie posługuje się posiłkowym "BE"
tylko zawsze "HAVE".

Francuskie "Je serais allé" tłumaczy się na
angielski I should have gone i niemieckie "Ich wuere ge-
gangen" też I should have gone.

Dla objaśnienia trybu warunkowego podałem zna-
czenie "if" jako jeżeliby, jeżeliby etc. Teraz muszę
zaznaczyć, że "if" ma jeszcze drugie znaczenie, a miano-
wicie - jeżeli - i w tym znaczeniu może być używane w in-
dicativie

a więc: If I can go there, I shall go.- Jeżeli ja mogę
tam iść, ja pójdę.

If I shall be there, I shall ask him - Jeżeli
ja będę tam, ja go zapytam.

- . - . - . -

Specjalna uwaga:

Proszę unikać używania "if" w jego warunkowym
znaczeniu w połączeniu z czasownikami "should", "would",
"might" i "ought", gdyż czasowniki te same przez się wy-
rażają już warunek. Czasownik "could" może być używany
z "if" gdyż oznacza on nie tylko warunkowe "mógłbym".

a więc: If I went a nie If I should go -
If I wrote a nie If I should write
If I had to a nie If I ought to....

Nigdy nie można powiedzieć If I might - zamiast

tego używa się "if I possibly could", jako że "if I could" jest zwrotem całkowicie poprawnym.

Na zakończenie omawiania Trybu Warunkowego dodam jeszcze jedną uwagę dotyczącą "if" w znaczeniu "jeżeliby".

Nie ma żadnej różnicy w formie zwykłej i warunkowej czasu przeszłego prostego, tak jak to jest np. w języku niemieckim, gdzie mamy: Ich kam, wenn ich kaeme; ich muesste, wenn ich muesste; ich koennte, wenn ich koennte.

a więc: I came	- ja przyszedłem,	if I came	- jeżeliby przyszedł
I had to	- ja musiałem	if I had to	- jeżeliby musiał,
I could	- ja mogłem	if I could	- jeżeliby mógł,

nie ma też żadnej różnicy w formie przeczącej :

I did not come	- ja nie przyszedłem,
If I did not come	- jeżeliby nie przyszedł,
I did not write	- ja nie napisałem,
If I did not write	- jeżeliby nie napisał.

Tylko czasownik "TO BE" użyty pod "if" ulega zmianie, a mianowicie dla wszystkich osób używa się formy "WERE" / a nie jak zwykle tylko dla liczby mnogiej/.

a więc: I /he, she, it/ was	zmienia się na	If I /he,
		she, it/ WERE
we /you, they/ WERE	pozostaje nadal	if we /you,
		they/ WERE

Przykłady:

If I were you, I should not do it,
Jeżelibyś ja był tobą, nie zrobiłbym tego.

Si j'étais vous /a votre place/ je ne le
ferais pas,

Wenn ich an Ihrer Stelle waere, wuerde ich es
nicht tun.

If it were cold to-day, I should not go out.

Jeżeliby było zimno dziś, ja nie wyszedłbym.

S'il fesait froid aujourd'hui, je ne sortirais pas.

Wenn es kalt waere, wuerde ich nicht ausgehen.

Radzę przypomnieć sobie objaśnienie ze str. 29. dotyczące "should" w jego drugim znaczeniu.

To "should" może zastąpić "if" w znaczeniu, które po niemiecku wyraża się "sollte" a po francusku "dans le cas où".

np. should he be there - w razie gdyby on był tam
dans le cas où il serait
soll er da sien.

- . - . - . -

Możliwe, że czytelnicy będą nieco zdziwieni, iż zajmowałem się do tej pory jedynie omawianiem czasowników i ich różnych form, nie poruszając dotychczas żadnej innej właściwości języka angielskiego.

Wynika to stąd, że - jak to zaznaczyłem na początku - czasownik i jego zastosowanie jest podstawą budowy zdania w każdym języku. Poza tym żadna inna pozycja w gramatyce angielskiej nie różni się tak bardzo od innych języków jak właśnie ta. Zresztą, o ile chodzi o inne zagadnienia gramatyczne jak odmiana, przymiotniki, imiesłowy, zaimki - to zasadniczo nie ma prawie nic do objaśnienia.

Zrobiwszy dokładną analizę form czasownikowych i trzymając się ściśle opracowanych przeze mnie reguł, każdy uczący się - jestem tego pewien - opanuje język angielski w 90%. Dlatego też zatrzymałem się tak długo na czasownikach i ich formach.

W kilku następnych ustępach będę usiłował przedstawić pokrótce dalsze właściwości języka angielskiego, chociaż - powtarzam - jest ich niewiele.

Podam ponadto szereg przykładów składających się początkowo z krótkich zdań, które następnie będę stopniowo rozwijał. Przysłowie mówi: "nawet z żółędzia, jeśli jest troskliwie hodowany, potężny dąb wyrośnie". To samo odnosi się do naszych zdań, które z najprostszych rozrosną się z czasem do potężnych rozmiarów budowli, opartej na solidnych podstawach.

W każdym razie, proszę mi wierzyć, że język angielski, aczkolwiek posiada kilka "czysto angielskich właściwości" jest jednak najłatwiejszym ze wszystkich języków europejskich i w żadnym razie przyswojenie go sobie nie może być uważane za wysiłek ciężki i nie do przezwyciężenia. Życzę więc Czytelnikom, aby trud ten pokonali jak najszybciej.

Powodzenia w dalszych studiach.

Co do wymowy, radzę moim Polskim Przyjaciołom nie próbować opanowania jej na własną rękę, lecz przestudiować ją starannie pod kierunkiem ODPOWIEDZIALNEGO nauczyciela.

- . - . - . - . -

Przykłady zdań, w których popełnia się najwięcej błędów i to błędów o najpoważniejszym charakterze.

- I. Poprawne używanie form czasownikowych w zdaniach zaczynających się od czasu przeszłego.

Jeśli zdanie główne zaczyna się od czasu przeszłego, wszystko jedno czy prostego, czy złożonego, zdanie podrzędne musi ulec odpowiednim zmianom:

- A. Jeśli w zdaniu podrzędnym miał być czas teraźniejszy, to zostaje zastąpiony przeszłym prostym :

a więc: Nie powiedziałem Panu, że jesteś tutaj.

I did not tell you /or I have not told you/
that I WAS here

Je ne vous ai pas dit que j'étais ici.

Jeżeli bym ja wiedział, że Pan jest tutaj.

If I knew /or had I known/ that you WERE here

Si ja savais /ou si j'avais su/ que vous

ETIEZ ici

- B. W następującym przypadku czas przeszły musi być zastąpiony przez czas zaprzeczony:

Nie powiedziałem Panu, że ja byłem tutaj
wczoraj.

I did not tell you /or I have not told you/
that I HAD BEEN here yesterday

Je ne vous ai pas dit que j'avais été ici
hier.

- C. W następującym zaś wypadku czas przyszły musi być zastąpiony przez WOULD /dla wszystkich osób/ w połączeniu z bezokolicznikiem:

nie powiedziałem Panu, że ja będę tutaj
jutro,

I did not tell you /or I have not told you/
that I WOULD BE here to morrow.

Je ne vous ai pas dit que je SERAIS ici
demain.

UWAGA: ta zasada nie odnosi się do zdań głównych, wyrażo-
nych w czasie teraźniejszym lub przyszłym.

II. Właściwe miejsce czasownika w pytaniach pośrednich i
bezpośrednich.

Pytanie bezpośrednie może być wyrażone tylko w zda-
niu głównym a nigdy w podrzędnym.

Np. Co to jest ? What is it ?
Qu'est-ce ?
Was ist es ?

Co robi mój ojciec ? What does my father do ? or
What is my father doing ?
Que fait mon père ?
Was macht mein Vater ?

Należy pamiętać, że w pytaniach /jak już wy-
jaśniono na str. 3./ kolejność podmiotu i czasowni-
ka jest odwrotna niż w zdaniach twierdzących. W ję-
zyku angielskim czasownik posiłkowy zawsze poprzedza
podmiot.

Pytanie pośrednie znajduje się zawsze w zła-
niu podrzędnym i według mnie lepiej nie traktować go
w ogóle jako pytanie.

Nie wiem co to jest.
I do not know what it is.
Je ne sais pas ce que c'est.
Ich weiss nicht was es ist.

Nie wiem co mój ojciec robi.
I do not know what my father does.
Je ne sais pas ce que mon père fait.
Ich weiss nicht was mein Vater macht.

Polski porządek wyrazów jest zachowany tylko
w zdaniach pytających niebezpośrednich.

Jeżeli nawet w takich wypadkach główne zda-
nie zawiera pytanie bezpośrednie, ale po nim następu-
je pytanie pośrednie /nie rzeczywiste/, to powyższa

zasada ściśle obowiązuje.

a więc: Czy Pan wie co mój ojciec pisze ?
Do you know what my father WRITES ?
Savez- vous ce que mon père écrit ?
Wissen sie was mein Vater schreibt ?

Czy Pan wie która jest godzina ?
Do you know what the time IS ?
Savez-vous quelle heure il est ?
Wissen sie was die Zeit oder
wieviel Uhr es ist ?

UWAGA: Proszę wiele razy odczytać ten ustęp i to jak-
najstaranniej. Spotykałem wielu ludzi, którzy
przez długi czas studiowali język angielski i
nadal nie znali i nie stosowali tej zasady.

III. WHO, WHAT, WHICH, HOW MUCH, HOW MANY ich właściwe zna-
czenie i współzależność z czasownikami.

A. WHO - kto - nie wymaga do wyrażenia pytania bezpo-
średniego w formie twierdzącej słowa
posiłkowego "does, did".

np. Who comes ? - Kto przychodzi ?
Qui vient ?
Wer kommt ?

Who came ? - Kto przyszedł ?
Qui vint ?
Wer kam ?

Inaczej jest w formie przeczącej.

Who does not come ? - Kto nie przychodzi ?
Qui ne vient pas ?
Wer kommt nicht ?

Who did not come ? - Kto nie przyszedł ?
Qui ne vint pas ?
Wer kam nicht ?

B. WHAT - co - tu również jak i poprzednio, pytania
twierdzące bezpośrednie, gdzie "co"
jest podmiotem, tworzy się bez "does"
i "did".

a więc: What depends on it ? - Co zależy od tego ?

Que depend de cela ?
Was haengt davon ab?

What made the difference ? - Co robiło różnicę?
/w czym była różnica/
Que fit la difference?
Was machte den Unterschied ?

Jeśli jednak podmiotem jest nie "co", to pytanie musi być wyrażone przy pomocy "do,does,did".

What does HE say ? - co on mówi ?
Que dit il ?
Was sagt er ?

- B. Nawet w drugim znaczeniu WHAT - jaki, jeśli to "jaki" odnosi się do podmiotu, to w zdaniach pytających, bez przeczenia, nie używamy "do,does,did".

np. What book lies on the table ?
Jaka książka leży na stole ?
Quel livre est posé sur la table ?
Was fuer ein Buch liegt auf dem Tische ?

- C. Te zasady odnoszą się do HOW MUCH I HOW MANY - ile, jak wiele.

np. How much depends on it ? - Ile /jak wiele/ od tego zależy ?
Combien depend de cela ?
Wieviel haengt davon ab ?

How many people asked you about me ?
Ilu ludzi pytało Pana o mnie ?
Combien de personnes demandèrent apres moi ?
Wieviele Leute fragten Sie nach mir ?

Skorzystam z tej okazji, aby wyjaśnić jaka jest różnica między MUCH i MANY, gdyż brak zrozumienia istotnego ich znaczenia powoduje bardzo często błędne ich używanie.

MUCH - dużo, wiele - beaucoup, viel - jest używane w związku:

- a/ z rzeczownikami zbiorowymi, to znaczy wyrażającymi dużą ilość czegoś, co nie może być policzone np. herbata, cukier, kawa, piasek, mąka, woda, wino etc.

W języku francuskim beaucoup znaczy zarówno "much" jak "many".

W języku niemieckim zaś "much" tłumaczy się przez "viel" a "many" przez "viele"

- b/ z pojęciami abstrakcyjnymi /oderwanymi/, które nie mogą mieć liczby mnogiej, tak jak: cierpliwość, podziw, godność, siła itd.

MANY - wiele, dużo - beaucoup- wiele - jest używane w związku:

- a/ z rzeczownikami, które mogą być policzone. Dotyczy to zarówno rzeczy jak osób;
- b/ z czysto angielskimi wyrażeniami jak :

many a /man/ - niejeden /człowiek/
many a time - nieraz.

D. WHICH - który - ma dwojakie znaczenie:

- 1/ który - w sensie pytania, gdy chodzi o wybór spośród dwóch czy kilku rzeczy

np. Which of these two books do you read ?
Którą z tych dwóch książek Pan czyta ?
Lequel de ces deux livres lisez - vous ?
Welches aus diesen zwei Buechern lesen Sie ?

- 2/ który - jako określenie, wskazanie

np. The book which you read is good,
Książka, którą Pan czyta jest dobra,
Le Livre que vous lisez est bon,
Das Buch, das /welches/ Sie lesen ist gut.

Lepiej jest jednak zamienić "which" przez "that".

Proszę zapamiętać: WHICH - który - w znaczeniu

określenia używa się tylko w odniesieniu do rzeczy, a nigdy do osób. Gdy mówimy o osobach należy używać WHO - kto, który,

a więc: The man who asked me about you, was my
brother

Człowiek, który pytał mnie o ciebie
jest moim bratem.

Przyimki - /Prepositions/

Bardzo zachęcającym czynnikiem w nauce języka angielskiego jest nieodmienność zarówno rzeczowników jak przymiotników i imiesłów, z czego wynika, że żadnych końcówek w związku z deklinacją nie trzeba się uczyć. Jedyną rzeczą, którą należy pamiętać jest konieczność dodawania litery "s" do wszystkich rzeczowników w liczbie mnogiej:

mp. table	- tables	pencil	- pencils
stół	- stoły	ołówek	- ołówki.

Jeśli chodzi o deklinację, to tak samo jak w języku francuskim, polega ona na dodawaniu przyimków do nieodmiennego rzeczownika:

- | | | |
|----------------|---------------|--|
| 1. Nominativus | - mianownik | - bez przyimka |
| 2. Genetivus | - dopełniacz | - z przyimkiem
"of" /wymawia
się "ow"/ |
| 3. Dativus | - celownik | - z przyimkiem
"to" /do/ albo
"for" /dla/ |
| 4. Accusativus | - biernik | - bez przyimka |
| 5. Ablativus | - narzędnik | - z przyimkiem
"with" /z/ albo
"by" /przez/ |
| 6. Vocativus | - miejscownik | - z przyimkiem
"about" /o/

"in" /w/ na py-
"on" /na/ tanie
"at" /w" gdzie? |

UWAGA: Drugi przypadek tworzy się bardzo często z pomi-

nięciem przyimka "of" przez dodanie na końcu rzeczownika apostofu i litery "s":

np. Zamiast: The yook of my father | Książka mojego
mówi się: My father's book | go ojca.

Postaram się teraz dać przykład, w którym wszystkie przypadki będą użyte:

My father /nom./ wrote to my sister /dat./ about
the book /voc./ of his friend /or his friend's book
/gen./, which /acc./ he /nom./ received with a letter
/abl./ in an envelope /voc./ forwarded to him
/dat./ by post /abl./

Mój ojciec /mian./ pisze mojej siostrze /cel./ o
książce /miejscownik/ swego przyjaciela / dopełn./,
którą /biernik/ on /mian./ otrzymał z listem /narz./
w kopercie /miejsc./, wysłanej do niego /cel./ pocztą
/narz./

Następne zdanie wyjaśni moją uwagę o bierniku
/accusativie/, gdy czynność w zdaniu odpowiada na pytanie
nie "dokąd" /gdzie/, wohin.

I go to the theatre - ja idę do teatru /dokąd/
po polsku jest to drugi
przypadek,

podczas gdy - I am at the theatre - ja jestem w teatrze
/przypadek 6-ty/

I put the book into /gdzie w znaczeniu dokąd/
the cupboard

Ja kładę książkę do szafy

Ich lege das Buch in den Schrank

podczas gdy: The book is in the cupboard - książka jest
w szafie

Das Buch ist in dem Schrank

I place the book upon the table - ja kładę
książkę na stole /4-ty przyp./

Ich lege das Buch auf den Tisch

podczas gdy :

The book is on the table - książka jest na stole /6-ty przyp./

Das Buch ist auf dem Tische.

Omówiwszy przyimki jako środek do tworzenia różnych przypadków deklinacji, wyjaśnię teraz ich użycie z czasownikami.

Przede wszystkim zajmę się przyimkiem "to", który w połączeniu z czasownikiem w jego niezmienionej formie, tworzy bezokolicznik:

np. pisać - to write - d'écrire, zu schreiben

Jest 6 różnych wypadków, gdzie "to" nie może być opuszczone, a mianowicie po :

I, we, you, they	WANT		TO WRITE
he, she, it	WANTS		
I, we, you, they	WISH		TO WRITE
he, she, it	WISHES		
I, we	SOULD LIKE		
he, she, it, you, they	WOULD LIKE		
I, we, you, they	HAVE <u>TO</u>		
he, she, it	HAS <u>TO</u>		
I, he, she, it, we, you, they	OUGHT <u>TO</u>		WRITE
I am	ABLE <u>TO</u>		
he, she, it, we, you, they	ARE ABLE <u>TO</u>		

- . - . - . - . -

"TO" - w znaczeniu "in order to" - dlatego ażeby, w celu, um zu, pour.

np.: To /or in order to/ give you a proper idea - żeby wam dać właściwe pojęcie

Pour vous donner une idée correcte
Um Ihnen einen richtigen Gedanken zu geben.

- . - . - . -

"TO" - jako wskazanie kierunku - do - á, nach, ins

I go to the theatre - ja idę do teatru /do
domy/
Je vais au theatre /a la
maison/
Ich gehe ins Theater
/nach Hause/

- . - . - . -

"TO" - do tworzenia 3-go przypadku /celownika/

I give this book to my sister - Ja daję książ-
kę mojej siostrze
Je donne ce livre á ma soeur
Ich gebe dieses Buch meiner Schwester.

- . - . - . -

UWAGA: In reply TO - w odpowiedzi na.....
an reponse á.....
in beantwortung auf.

- . - . - . -

FOR - dla pour, fuer.

This book is for you - ta książka jest dla
ciebie
ce livre est pour vous
Dieses Buch ist fuer Sie.

W połączeniu z czasownikiem "FOR" znaczy: dla-
tego, żeby, dlatego żeby. Czasownik użyty w połącze-
niu z "for" występuje zawsze w formie imiesłowu cza-
su teraźniejszego. /końcówka "ing"/

np. For writing a letter you need a pen,
żeby napisać list wy potrzebujecie pióra,

pour écrire une lettre il vous faut une plume,
um einen Brief zu schreiben, brauchen Sie
eine Feder.

- . - . - . -

Jest wiele czasowników bezpośrednio związa-
nych z "for", których w ogóle nie używa się bez tego
przyimka.

Najczęściej używane są:

To apologise for - przepraszać, usprawiedli-
wiać się

To wait for - oczekiwać

To look for - szukać

To thank for - dziękować

To ask for - pytać, prosić

To leave for - odjechać, porzucić.

W tych wypadkach nie należy szukać dokładnego
przekładu tych czasowników na inny język, lecz nauczyć
się ich razem z przyimkami.

de s'excuser pour Um Entschuldigung bitten
für

d'attendre quelqu'un Auf jemanden warten

- chercher quelque chose Etwas suchen

- remercier quelqu'un Jemanden danken

- demander après quelqu'un Nach jemandem fragen

- quitter....pour Verlassen....für

UWAGA: Jeśli po takim zwrocie następuje czasownik, to mu-
si on być wyrażony w formie imiesłownu czasu te-
raźniejszego /z końcówką "ing"/.

np.: I apologise for being late - przepraszam,
że się spóźniłem,

Je m'excuse d'être en retard

Ich bitte um Entschuldigung für meine
Verspätung.

FOR - zastępuje bardzo często "because" - dla-
tego, ponieważ.

- . - . - . -

WITH - z, u, - avec, chez, mit, bei.

I go there with my sister
Ja idę tam z moją siostrą
Je vais la bas avec ma soeur
Ich gehe dahin mit meiner Schwester

He is staying with his aunt
on mieszka u swojej ciotki
Il habite chez sa tante
Er wohnt bei seiner Tante.

Ten przyimek rzadko jest używany z czasownikiem.
Najczęściej spotykanym czasownikiem ściśle złączonym z
"with" jest

To deal with - mieć do czynienia z....
d'avoir a faire avec....
Mit jemandem oder etwas zu tun
haben.

. - . - . - . - .

BY - przez - par, en - durch, mit
/nie należy utożsamiać z rzeczywistym "przez" od-
powiadającym "through"/.

By train - pociągiem
By bus - autobusem
By ship - okrętem.

/proszę zapamiętać wyjątek: pieszo - on foot/

Gdy "BY" poprzedza czasownik kończący się na
"ing" /czyli w formie imiesłowu czasu teraźniejszego
/to ma ono znaczenie "przez fakt, że.... przez to że..."

a więc: By giving you this book I show that you are
my friend

Przez fakt, że daję Ci tę książkę, ja pokazuję,
że jesteś moim przyjacielem

Par le fait que je vous donne ce livre, je vous
montre que je suis votre ami

Damit dass ich Ihnen dieses Buch gebe, zeige
ich dass ich Ihr Freund bin.

A oto czasowniki bezpośrednio złączone z tym
przyimkiem:

To go by /judge/ what he is doing -
sądząc po tym co on robi....
De juger d'apres ce qu'il fait....
or Jugant
/danach/ zu urteilen was er tut....

To pass by - przechodzić мимо
passer a coté
Vorueberggehen.

- . - . - . -

About - około - de - ueber - von

We spoke about him -
my mówiliśmy o nim
nous parlames de lui
Wir sprachen von /oder ueber ihn/ ihm.

- . - . - . -

In - w - dans - in, im /odp. na pytanie "Here"- gdzie?/
Into - w, do - dans, - in den, ins /odpowiada na pytanie
"whiter" - dokąd ?/

- . - . - . -

ON - na - sur - auf /odpowiada na pytanie "Where" -
gdzie ?/

ONTO or UPON - na, ku - sur - auf den, aufs
/whither ? - dokąd ?/

Zasowniki złączone bezpośrednio z INTO i UPON:

to look into a matter - wglądać w sprawę
Investiguer quelque
chose
Eine Sache untersuchen.

to look upon - uważać za... mieć za...patrzeć na....

I look upon him as upon a man who knows
very little
ja go mam za człowieka, który umie bardzo
mało

albo: ja patrzę na niego jak na człowieka, który umie
bardzo mało.

Je le considere un homme qui sait très peu

Ich betrachte ihn als einen Menschen der sehr
wenig weiss.

- . - . - . -

At - w, zgodnie z, przy - á, sur, dan /confernement/ -
in, bei.

I am at my office - ja jestem w moim biurze
Je suis dans mon bureau
Ich bin in meinem Kantor

I am working at my table - ja pracuję przy
moim stole
Je travaille á ma table
Ich arbeite an meinem Tisch.

At his request - zgodnie z jego prośbą - na
jego prośbę
sur sa demande - conforme-
ment á sa prière
Seiner Bitte gemaess.

Czasowniki związane z tym przyimkiem są :

to laugh at /something or some one/ - śmiać
się z /czegoś lub z kogoś/
rire de quelque chose
Ueber etwas oder jemanden lachen.

to look at - patrzeć
De regarder
Ansehen

to wonder at - dziwić się czemuś
s'étonner de
Sich ueber etwas oder
jemanden wundern.

- . - . - . -

Wiele przyimków takich jak : before /przed,

avant, vor/ after /za, po, après, nach/, without /bez, sans, ohne/, instead of /zamiast, au lieu de, instead /though or although/ chociaż, quoique, obgleich/ używa się zawsze z imiesłowem czasu teraźniejszego w formie nieosobowej w zdaniach podrzędnych, podczas gdy w języku francuskim i niemieckim używa się w takich wypadkach bezokolicznika.

a więc: Before going home I went to a shop
przed pójściem do domu ja poszedłem do sklepu
Avant d'aller a la maison j'allai dans un
magazin

Bevor nach Hause zu gehen, ging ich in einen
Laden.

Without knowing that he was here I sent him
a letter

nie wiedząc, że on był tutaj ja mu posłałem
list

Sans savoir qu'il fut ici, je lui envoyai une
lettre

Ohne zu wissen dass er hier war, schickte
ich ihm einen Brief.

Instead of going home you ought to come here
Zamiast iść do domu ty powinienes przyjsć tu
Au lieu d'aller a la maison vous devriez
venir ici.

Though knowing the difficulties he still did it
Chociaż znał trudności on to i tak zrobił
Quoique sachant les difficultés il le fit
tout de meme.

- . - . - . -

Te same przyimki mogą też być używane w zdaniach wyrażonych osobowo:

Before he went home, he went to a shop
Zanim poszedł do domu, on poszedł do sklepu
Avant qu'il alla a la maison il alla dans
un magazin

Vordem er nach Hause ging, ging er in einen
Laden.

Though he knew the difficulties, he still did it
Chociaż on znał trudności on i tak to zrobił
Quiqu'il sut les difficultés, il le fit quand

même

Obgleich er die Schwierigkeiten kannte, tat er
es dennoch.

- . - . - . -
KONSTRUKCJA ZDAN

w odniesieniu do odpowiednich ustępów.

Where is your book ? - Gdzie jest twoja książka ?
/porządek słów odpowiada dokładnie polskiemu/

I do not know where it is.- Ja nie wiem gdzie on jest.
/Znowu porządek słów taki sam jak po polsku /patrz
ustęp o zdaniach pytających pośrednich i bezpo-
średnich/.

I I know where it was I should have it now.
Jeślibym wiedział, gdzie ona jest, miałbym ją teraz.
/patrz str.30-32 tryb warunkowy i ustęp o zdaniach
zaczynających się w czasie przeszłym, jak powyżej
"If I knew"/.

Did you have it this morning ? - Czy miałeś ją dziś
rano ?

Yes, I had it this morning.- Tak, ja miałem ją dziś
rano.

Can you remember where you left it ? -
Czy możesz sobie przypomnieć gdzie ją zostawiłeś ?

/Can jako czasownik posiłkowy nie wymaga pod - posił-
kowego DO do wyrażenia formy pytającej /str. 2. /.
Patrz również ustęp o pytaniach pośrednich i bezpośred-
nich; w tym wypadku druga część zdania nie jest pyta-
niem bezpośrednim/.

I think I had it when I was leaving my house
Ja myślę, że miałem ją gdy wychodziłem z
domu

/patrz "Forma złożona czynna" - w tym wypadku
znaczy to" Ja myślę, że ja miałem gdy byłem
w trakcie wychodzenia z domu" a więc - czynność
trwająca.

You may have left it in the bus - Ty może zostawiłeś
ją w autobusie.

No, I must have given it to my brother.- Nie, ja musia-
łem być dać ją memu bratu.

When could you ask your brother about it ? - Kiedy
mógłbyś zapytać twego brata o nią.

I could see him to night if I went to him after dinner.
Ja mógłbym zobaczyć go dziś wieczorem, jelibym
poszedł do niego po obiedzie. /Patrz "Tryb wa-
runkowy"/.

Will he be at home ? - - Czy on będzie w domu ?
/Patrz: Czas przyszły prosty/

Should he not be at home, I shall leave him a note
W razie gdyby go nie było w domu, ja zostawię
mu notatkę.

Patrz uwaga o "should"/

Yes, but you ought to describe the book to your brother,
because he may not know what book it was.

Tak, ale ty powinieneś opisać tę książkę bratu, ponie-
waż on może nie wiedzieć co to była za książka

Patrz ustępy o pytaniach
pośrednich i bezpośrednich/

I ought to have done all this yesterday, but I had no
time to do it, as I had to leave my home very early
Ja powinienem był zrobić to wszystko wczoraj, ale ja
nie miałem czasu tego zrobić, jako że musiałem wyjść
z domu bardzo wcześnie.

/Mamy tutaj tryb warunkowy przeszły "ought to
have". Czas przeszły od "must" - "had to"/.

Will you be to buy another book ?

Czy będziesz mógł kupić drugą książkę.

/Czas przyszły od "can" - "to be able to".

Ves, I might buy another book if I do not find this one.

Tak, ja może mógłbym kupić drugą książkę, jeśli nie znajdę tej.

Moi czytelnicy łatwo zauważą ile im da dokładna znajomość tych wszystkich form czasownikowych. Ja wziąłem jedno zdanie jako przykład, i rozwijałem je stopniowo, aby pokazać, jak uczniowie powinni postępować tworząc najpierw polskie zdania i tłumaczyć je następnie na angielski.

---o000o---

